

Гладка В. А.,
доцент

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ОСНОВНІ СЕМАНТИЧНІ ФАКТОРИ НЕКОМПОЗИЦІЙНОСТІ ФО ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті детально аналізуються основні семантичні фактори, зокрема семантична непрозорість, семантичне перетворення, неререферентність, відхилення від семантичної логіки, лексикалізація, конвенційність, які грають важливу роль у становленні некомпозиційності французьких ФО.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, некомпозиційність, семантична непрозорість, неререферентність, семантичне перетворення, конвенційність, лексикалізація.

Поняття семантичної усталеності вже віддавна посідає одне з центральних місць у дослідженнях вітчизняних (В.В. Виноградов, В.П. Жуков, О.В. Кунін, А.Г. Назарян, А.І. Смирницький, Н.М. Шанський та ін.) і зарубіжних (Ch. Bally, Th. Fontenelle, G. Gross, L. Gosselin, J.J. Katz, F.J. Newmeyer, A. Michiels, V. Lavieue та ін.) лінгвістів, присвячених поліфакторному явищу усталеності фразеологічних одиниць (далі – ФО). Однак у різних працях воно не лише отримало різні тлумачення, а й різні термінологічні позначення. Так, мовознавці, описуючи особливе семантичне значення ФО, говорять про її *цілісне значення* (В.В. Виноградов, С.І. Ожегов, В.П. Жуков, Н.М. Шанський, G. Haßler, Ch. Hümmel), *цілісну номінацію* (О.С. Ахманова), *семантичну монолітність* (С.І. Абакумов), *семантичну цілісність* (А.К. Бірих, В.М. Мокієнко, Р.А. Howarth), *некомпозиційність* (С. Bolly, D.A. Cruse, F. Grossmann, F.J. Hausmann, V. Lamigroy, V. Lavieue, R. Martin, M.H. Svensson, A. Tutin), *ідіоматичність* (А.І. Смирницький, Bl.-N. Grünig) тощо. Ми, в свою чергу, не маючи намірів вступати в полеміку, який термін кращий, послуговуватимемося запозиченим зі сфери прикладної лінгвістики терміном *некомпозиційність* та похідними від нього, оскільки саме його внутрішня форма якнайкраще, на наш погляд, відображає мовну сутність цього явища.

Уперше, як відомо, на цілісну смислову єдність, як внутрішню ознаку ФО, вказав швейцарський лінгвіст Ch. Bally, визначаючи тип усталених словосполук, компоненти яких, вступивши в тісний зв'язок для вираження певної думки, втрачають свою самостійність і отримують смисл лише в непорушній єдності. Внаслідок такого, за його словами, «своєрідного хімічного поєднання слів значення цілого вислову ніколи не дорівнюватиме сумі значень його елементів» [1, с. 74]. Ці міркування лягли в основу його «теорії еквівалентності», основним постулатом якої було твердження про те, що «мовна одиниця отримує статус фразеологізму, якщо її можна замінити одним словом-ідентифікатором, еквівалентним їй за значенням» [1, с. 74]. Попри наявні суперечності (детально див. [2]),

ця теорія заклала фундамент для ґрунтовного вивчення семантичної усталеності, як тієї ознаки, що визнається всіма фразеологами як основна, тоді як усі інші ознаки (не менш важливі, але) є лише її наслідком.

Отже, семантично усталеною / некомпозиційною традиційно вважають ту послідовність слів, значення якої неможливо вивести зі значення її складових елементів [3, с. 43; 4, с. 22; 5, с. 57; 6, с. 154; 7, с. 104; 8, с. 293; 9, с. 498; 10, с. 47; 11, с. 96–97]. Іншими словами, вивчаючи некомпозиційність ФО, науковці виходять з того, що зрозуміти значення сталого виразу без відповідних знань та/або контексту неможливо. G. Gross, зокрема, аналізуючи вирази, які не мають, за його словами, «композиційного прочитання», вважає, що «в мовах існує велика кількість послідовностей, які іноземець не може інтерпретувати, навіть якщо він знає узуальне значення усіх слів-компонентів» [6, с. 11].

Нерозуміння значення усталеного виразу зумовлене низкою факторів граматичного та лексико-семантичного порядку, кожний з яких по-своєму визначає некомпозиційність ФО. У межах запропонованої розвідки зосередимо свою увагу суто на семантичних факторах, у детальному аналізі кожного з яких, власне, й полягає її мета.

Семантична непрозорість. З'ясовуючи причину некомпозиційності ФО, мовознавці послуговуються у своїх дослідженнях трьома поняттями. Так, одні з них говорять про *семантичну непрозорість*, яка, на їхню думку, перешкоджає мовцю зрозуміти значення фразеологізму, а значить вивести його значення зі значень компонентів [5, с. 57; 6, с. 11; 12, с. 1010; 13; 14; 15, с. 138].

Другі намагаються пояснити некомпозиційність ФО через поняття *немотивованості*. Так, M.H. Svensson, враховуючи «відносно довільний характер вживання мовних знаків», охарактеризований ще F. de Saussure, вважає, що розуміння значення ФО пов'язане з можливістю визначити ступінь мотивації її компонентів: «мотивованість сполуки з'ясовується лише тоді, коли ми знаємо її значення» [11, с. 74]. У такий спосіб, за її словами, «усталений вираз немотивований, а значить некомпозиційний, якщо мовець не може пояснити його походження» [11, с. 74].

Але відсутність мотивації у компонентів ФО незавжди, на наш погляд, визначає некомпозиційність виразу. Походження слова може бути просто забутим. Отже, немотивованість існує лише синхронічно, тоді як історично – ні. Деякі вирази, як пише R. Martin, «незрозумілі [...], але це через недостатні знання, а не через відсутність мотивації» [8, с. 300].

Третя група науковців залучає поняття *неаналізованості*, під яким вони розуміють можливість побачити внесок окремого компонента в семантичне значення всього

виразу [11, с. 91; 16, с. 278; 17, с. 464]. Вираз буде аналізованим, як стверджує, зокрема, R.W. Langacker, якщо «мовець розуміє участь кожного елемента в становленні його загального значення» [17, с. 464]. Виходячи з подібних міркувань, R.W. Gibbs вважає, що аналізованими можуть бути навіть ідіоми, компоненти яких позбавлені самостійного значення [16, с. 278]. Усупереч традиційному погляду на фразеологічне значення, лінгвісти вважають, що «вживані навіть у переносному значенні компоненти виразу беруть участь у формуванні його образної інтерпретації», а значить він певною мірою композиційний [16, с. 278; 17, с. 461]. Враховуючи те, що на сьогодні не існує чіткої методики визначення аналізованості усталених виразів, науковці пропонують взяти за основу теорію семантичних полів, розроблену в працях S. Ullman, G.A. Miller і P.N. Johnson-Laird. Виходячи з цього, R.W. Gibbs та його послідовники вважають, що «чим більше компоненти усталеного виразу поділяють семантичні поля їх ідіоматичних референцій, тим більше він [усталений вираз] аналізований» [18, с. 58].

Цікаву думку в цій площині висловлює сучасна французька дослідниця М.Н. Svensson, залучаючи до явища аналізованості синтаксичний і фонологічний рівні мови. Вивчаючи ступінь внеску кожного компонента виразу *avoir d'autres chats à fouetter* у формування його значення, вона вважає, що попри те, що лише елементи *d'autres* і *à* вживані в прямому значенні, носій мови може інтерпретувати його значення хоча б на основі його синтаксичної структури – «avoir d'autres choses à faire». До того ж, на її думку, в цьому йому допоможе фонологічна структура ФО: слова виразу *chats* і *fouetter* починаються відповідно однаковими фонемами, що й слова його дефініції – *choses* і *faire* [11, с. 95].

Як бачимо, три різні терміни – семантична непрозорість, немотивованість, неаналізованість – позначають одне й те саме поняття, а саме неможливість вивести значення ФО зі значень її компонентів, що дає нам право вживати їх синонімічно.

Водночас вважати семантичну непрозорість (саме цей термін будемо вживати як основний) визначальним фактором некомпозиційності, на наш погляд, недоцільно. Адже розуміння того чи іншого виразу, яке лежить в її основі, як зауважують лінгвісти, думку яких ми абсолютно підтримуємо, залежить не лише від об'єктивних (рівень спільності конкретних мов, їхня подібність, невживаність даної мовної одиниці тощо), а й від суб'єктивних факторів (лінгвістична компетенція мовця, його статус (носій / не носій мови), вік, соціокультурне походження тощо) [15, с. 139; 11, с. 140; 14, с. 13; 19, с. VII; 20; 21, с. 386; 22, с. X; 23]. Саме тому, поряд з окресленими поняттями, слід залучати також інші, більш об'єктивні, фактори.

Семантичне перетворення. Одним з основних факторів некомпозиційності ФО виступає, на думку деяких мовознавців, семантичне перетворення, під яким вони розуміють будь-яку невідповідність між планом змісту й планом вираження усталеного словосполучення і відповідно між значенням цього словосполучення і значенням його прототипу – актуальним, колишнім або теоретично можливим [24; 25, с. 220; 26, с. 43; 27, с. 157; 28, с. 8–9]. У своїх міркуваннях вони виходять з того, що компоненти сталих виразів реалізують значення, які не властиві

їм у вільному вжитку, тобто вживаються в переносному значенні.

При цьому А.Г. Назарян наполягає на розмежуванні понять *семантичне перетворення* і *семантичне переосмислення*, які фразеологи інколи ототожнюють [29; 30]. Переосмислення, за його словами, є однією з форм семантичного перетворення, що визначає шляхи і способи утворення ФО. Ототожнення ж цих понять означало б те, що більшість ФО (зокрема, значна частина усталених образних порівнянь) позбавлені ознак семантичного перетворення, а сама ознака вважалася б необов'язковою для цих одиниць [26, с. 43].

Опонуєчи С.Г. Гаврину, який на основі прикладів *глуб как пробка, стоном стонать* доводить, що «великій кількості усталених сполук невластиве ні повне, ані часткове переосмислення» [29, с. 31], А.Г. Назарян стверджує, що «їм, можливо, й невластиве переосмислення, але вони – семантично перетворені одиниці мови, оскільки їх значення не дорівнюють сумі значень їх компонентів: *глуб как пробка* «в высшей степени глуп», *стоном стонать* «сильно стонать» [26, с. 43].

Водночас дозволимо собі висловити деякі зауваження щодо вищевикладених міркувань. По-перше, як стверджує відомий французький лексиколог Р. Guigaud, «[лише] більшість (!) фразеологізмів вживається у метафоричному значенні» [31, с. 6]. Дійсно, навряд чи можна говорити про семантичне перетворення таких ФО, як *prendre place, chercher chicane*, на усталеність яких указує лише маркований синтаксис (у даному випадку відсутність артикля) та відтворюваність у мовленні.

По-друге, як доводить фактичний матеріал, у французькій мові існують вирази, які можуть вживатися як з прямим, так і з переносним значенням (напр.: *ouvrir la bouche, prendre une veste, baisser les bras*). І лише контекст може ідентифікувати їхній статус як усталеної одиниці. До того ж, як зауважує J. Hudson, «сьогодні дедалі важче визначити, яке значення вважати прототипним, оскільки в сучасній мові більш уживане саме метафоричне значення» [28, с. 66].

По-третє, використання утворених на базі метафори висловів і переосмислених лексичних одиниць, якими широко послуговуються в літературних творах (зокрема в поезії), не гарантує отримання ними статусу усталених одиниць. Усім відомі рядки, наприклад, написані Р. Verlaine (*Les sanglots longs des violons de l'automne / blessent mon cœur d'une longueur monotone*, «Chanson d'automne») або Ш. Бодуларе (*Je suis un cimetière abhorré de la lune / ... Je suis un vieux boudoir plein de roses fanées*, «Spleen»), містять яскраві й досить влучні образи, але жоден з цих висловів так і не перейшов до фразеологічного класу французької мови.

І по-четверте, до класу ФО не лише важко, а й неможливо, зарахувати синтагми типу *aller à l'école*, в яких локативна, буквальна інтерпретація неєдина: вислів *Luc n'est pas allé à l'école* може означати, що він не отримав освіти.

У такий спосіб семантичне перетворення, яке тісно пов'язане із семантичною непрозорістю на основі того, що обидва грають важливу роль у розумінні значення фразеологізму, виступає одним з критеріїв визначення некомпозиційності ФО, але вважати його основним, на наш погляд, недоцільно.

Нереферентність. Кожна лексична одиниця, як компонент сталого виразу, втрачає, на думку фразеологів, свою референтну властивість на користь цілісного значення [19, с. III; 30, с. 14; 32, с. XII; 8, с. 293; 11, с. 75]. Іншими словами, у фразеологічному вживанні компоненти позбавлені референтної співвіднесеності з об'єктами позамовної дійсності.

Дійсно, вживаючи, наприклад, усталені вирази *vendre la mèche, brûler ses vaisseaux*, ми не маємо на увазі процес продажу гніту або підпал кораблів, а вживаємо їх відповідно зі значенням «trahir le secret d'un complot», «s'engager dans une entreprise, prendre une décision en s'interdisant de revenir en arrière», тобто в переносному значенні.

Окремий випадок становлять ФО, компоненти яких не співвідносяться з референтом через його відсутність. Але, якщо такі компоненти, як *diable (avoir le diable au corps, envoyer au diable, tirer le diable par la queue), dieu (jurer ses grands dieux, manger le bon Dieu) або ange (être aux anges, voir les anges, rire aux anges)*, ще можна було би віднести до гіпотетичних (віртуальних) референтів, то встановити зв'язок між суто граматичними елементами ФО типу *l'échapper belle, la bailler belle, ne pas y aller de main morte, en dire des vertes et des pas mûres* з їхніми референтами на даний момент (а в деяких випадках взагалі) неможливо.

Однією з причин втрати зв'язку з референтом є також вживання лексичних архаїзмів або застарілих слів у складі ФО [1; 33, с. 243–244; 11, с. 50; 8, с. 294–295; 34, с. 10; 35, с. 119; 36, с. 146]. Слова цього типу, вживаючись виключно в усталених виразах (напр.: *avoir maille à partir, battre la chamade, chercher noise, rester coi, aller à vau-l'eau*), практично позбавлені самостійного значення, тобто немотивовані. До того ж їхнє значення, з точки зору синхронії, вивести неможливо. Але стверджувати, що вони некомпозиційні неможливо, адже залучивши діахронічний аспект у їх вивчення, нам вдасться зрозуміти їх значення. Водночас цей критерій стосується лише незначної кількості одиниць з усього фразеологічного масиву, що дозволяє нам послуговуватися ним лише як допоміжним у деяких випадках.

Отже, позбавлені співвіднесеності з об'єктами позамовної дійсності, ці ФО набувають статусу некомпозиційних і вживаються виключно з переносним значенням. У такий спосіб цей критерій тісно пов'язаний з двома попередніми й не може служити визначальним семантичної цілісності ФО.

Відхилення від семантичної логіки. Однією з причин некомпозиційності усталених виразів вважають також відхилення від семантичної логіки [37, с. 33]. Отже, некомпозиційними будуть ті ФО, компоненти яких не лише вживані в переносному значенні, а й буквально інтерпретація яких неможлива через порушення правил субкатегоризації, тобто порушень правил елементарної логіки представлення реального світу.

Так, ФО *la montagne qui accouche d'une souris* «les résultats décevants ou dérisoires d'un projet ambitieux», *faire parler la poudre* «recourir aux armes à feu, au conflit armé» неможна пояснити, виходячи зі значення кожного компонента, адже вони описують не лише суперечливу, а й абсолютно неможливу реальність – гора не може народити мишу, а порошок чи пудра не можуть заговорити.

Водночас зазначимо, що окреслену ознаку можна застосувати лише до незначної кількості ФО, оскільки переважна більшість цих мовних одиниць утворена за всіма правилами лексико-семантичної сполучуваності слів, тому вона не може виступати основною.

Лексикалізація. У мовознавстві побуває думка, що семантична усталеність є результатом лексикалізації полілексеми [38; 39]. Саме завдяки лексикалізації, під якою вони розуміють часткову або повну втрату конститuentами своєї самостійності, усталена одиниця утворює семантичну цілісність, чим, власне, й відрізняється від інших типів словосполучення.

Підійшовши до розгляду цього питання з когнітивної точки зору, В. Lamigoу пояснює, що «будь-яка часто повторювана синтагма може в решті-решт функціонувати самостійно і монолітно: рутинізація зумовить втрату значення окремих слів, які складають висловлення, яке почне розглядатися як єдине семантичне ціле» [22, с. V]. Таким чином семантична усталеність властива кожній природній мові.

Конвенційність / інституціональність. Досліджуючи семантичну усталеність, лінгвісти подекуди говорять також про їхню конвенційність, як неможливість передбачити значення компонентів, виходячи із закріпленого за ними значення у вільному функціонуванні [11, с. 17; 9, с. 492], або інституціональність, як визнання конвенційного характеру ФО мовною спільнотою [40]. І чим більше усталений вираз має конвенційне значення, тим більше, за словами R. W. Langacker, він некомпозиційний [17, с. 455].

У такий спосіб аналіз запропонованих лінгвістами критеріїв визначення некомпозиційності показав, що жоден з них не може виконувати ведучу роль. Вони настільки взаємопов'язані й переплетені між собою, що лише на основі комплексного розгляду можна з'ясувати сутність цього складного мовного явища. Водночас лексико-граматичні чинники грають також важливу роль у становленні некомпозиційного значення ФО, в огляді яких полягає перспектива нашого дослідження.

Література

1. Bally Ch. *Traité de stylistique française* : en 2 vol. / Charles Bally. – Genève : Librairie de l'Université Georg & Cie S.A., 1951. – Vol. I. – 595 p.
2. Гладкая В.А. Проблема семантического соотношения фразеологических единиц со словом (на материале французского языка) / В.А. Гладкая // IV Междунар. конф., посвященная проблемам общественных наук, г. Москва, 26 января 2013 г. – М.: Центр гуманитарных исследований «Социум», 2013. – С. 17–20.
3. Fontenelle Th. What on earth are collocations? / Thierry Fontenelle // *English today: the international review of the English language*. – Cambridge, 1994. – Oct. 10:4 (40). – P. 42–48.
4. Fraser B. Idioms within a transformational grammar / Bruce Fraser [Electronic source] // *Foundations of language*. – 1970. – Vol. 6. – № 1. – P. 22–42. – Accessible on: <http://www.academia.edu/578294>
5. González Rey I. La phraséologie du français / Isabel González Rey. – Toulouse : Presses de l'Université du Mirail, 2002. – 268 p.
6. Gross G. Les expressions figées en français : noms composés et autres locutions / Gaston Gross. – P. : Ophrys, 1996. – 161 p.
7. Haßler G. Figement et défigement polylexical : l'effet des modifications dans des locutions figées / Gerda Haßler, Christiane Hümmel [Ressource électronique] // *Linx : Revue des linguistes de l'université Paris X Nanterre*. – 2005. – № 53: Le semi-figement. – P. 103–119. – Accessible à : <http://linx.revues.org/266>.
8. Martin R. Sur les facteurs du figement lexical / R. Martin // *La locution entre langue et usages* [M. Martins-Baltar]. – Paris, Fontenay Saint-Cloud : ENS Editions, 1997. – P. 291–307.

9. Nunberg G. Idioms / Nunberg G., Sag I., Wasow Th. // *Language*. – № 70. – September, 1994. – P. 491–528.
10. Polguère A. Collocations et fonctions lexicales : pour un modèle d'apprentissage / A. Polguère // *Les collocations, analyse et traitement* [Grossmann F., Tutin A.]. – Amsterdam : De Werelt, 2003. – P. 117–134.
11. Svensson M.H. Critères de figement. L'identification des expressions figées en français contemporain [Ressource électronique] / M.H. Svensson. – Thèse de doctorat. – Umeå : Umeå Universitet, 2004. – 198 p. – Accessible à : <http://umu.diva-portal.org>
12. Hausmann F.J. Le dictionnaire de collocations // *Wörterbücher – Dictionaries – Dictionnaires* [F.J. Hausmann, O. Reichmann, H. Weigand, L. Zgusta]. – Berlin / New York : de Gruyter, 1989. – Vol. 1. – P. 1010–1019.
13. Lamiroy B. Les notions linguistiques de figement et de contrainte / Béatrice Lamiroy // *Linguisticae Investigationes*. – Paris. – 2003. – 26/1. – P. 1–14.
14. Netzlaff M. La collocation adjectif–adverbe et son traitement lexicographique : français – allemand – espagnol : thèse de doctorat / Marion Netzlaff. – Erlangen-Nürnberg, 2004. – 280 p.
15. Pecman M. L'enjeu de la classification en phraséologie / Mojca Pecman [Ressource électronique] // *Actes du congrès EUROPHRAS-2004. Société européenne de phraséologie. Université de Bâle, 26-29 août, 2004*. – Bartmannsweiler : Shneider Hohengehren Verlag, 2004. – P. 127–146. – Accessible à : <http://www.initerm.net>
16. Gibbs R.W. The poetics of Mind : Figurative Thought Language, and Understanding / R.W. Gibbs. – New York : Cambridge University Press, 1994. – 527 p.
17. Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. Vol. I: Theoretical Prerequisites / Ronald W. Langacker. – Stanford, California: Stanford University Press, 1987. – 540 p.
18. Gibbs R.W. Speakers' Assumptions about the Lexical Flexibility of Idioms / R.W. Gibbs, W. Raymond, N.P. Nayak, J.L. Bolton, M.E. Keppel // *Memory & Cognition*. – 1989. – № 17 (1). – P. 58–68.
19. Dubreil E. Collocations : définitions et problématiques / Estelle Dubreil [Ressource électronique] // *Texto!* – janvier 2008. – Vol. XII. – № 1. – Disponible sur : <http://www.revue-texto.net/>
20. François J. Dispute théologique, discussion oiseuse et conversation téléphonique : les collocations adjectivo-nominales au cœur du débat / J. François, J.-L. Manguin // *Langue française*. – 2006. – № 150. – P. 50–65.
21. Herbst Th. What are collocations – sandy beacher or false teeth? / Thomas Herbst // *English Studies*. – 1996. – № 77 (4). – P. 379–393.
22. Lamiroy B. Les expressions figées : à la recherche d'une définition / Béatrice Lamiroy [Ressource électronique]. – 2008. – Disponible sur : <http://www.ling.arts.kuleuven.be/>
23. Grossmann F. Quelques pistes pour le traitement des collocations / F. Grossmann, A. Tutin // *Travaux et recherches en linguistique appliquée : Les collocations : analyse et traitement*. – Amsterdam : de Werelt, 2003. – P. 5–21.
24. Городецкая И.Е. Фразеологизмы-соматизмы в русском и французском языках: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: 10.02.20. – Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание / Ирина Евгеньевна Городецкая. – Пятигорск, 2007. – 20 с. – Режим доступа: www.dissertcat.com/
25. Ларин Б.А. Очерки по фразеологии (О систематизации и методах исследования фразеологических материалов) // *История русского языка и общее языкознание*. – М.: Просвещение, 1977. – С. 125–149.
26. Назарян А.Г. Фразеология современного французского языка / А.Г. Назарян. – М.: Высш. шк., 1987. – 288 с.
27. Чернышева И.И. Принципы систематизации фразеологического материала современного немецкого языка // *Язык и стиль*. – М., 1965. – С. 150–163.
28. Hudson J. Perspectives on fixedness: applied and theoretical / Jean Hudson [Electronic source] // *Lund Studies in English* 94. – Lund: Lund University Press, 1998. – P. 177 p. – Disponible sur : www.lunduniversity.lu.se/o.o.i.s?id=24732
29. Гаврин С.Г. Фразеология современного русского языка (В аспекте теории отражения) / С.Г. Гаврин. – Пермь: Пермс. гос. пед. ин-т, 1974. – 269 с.
30. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка / А.В. Кунин. – М.: Высш. шк., 1996. – 381 с.
31. Guiraud P. Les locutions françaises / Pierre Guiraud. – Paris : Presses universitaires de France, 1962. – 125 p.
32. Tutin A. Collocations régulières et irrégulières. Esquisse de typologie du phénomène collocatif / A. Tutin, F. Grossmann // *Revue française de Linguistique appliquée*. – Vol. 7/1 : *Lexique : recherches actuelles*. – 2002. – P. 7–25.
33. Gülich E. Le rôle du «préfabriqué» dans les processus de production discursive / Elisabeth Gülich, Ulrich Kraff [Ressource électronique] // *La locution entre langue et usages* [M. Martins-Baltar]. – Paris, Fontenay Saint-Cloud : ENS Editions, 1997. – P. 241–276. – Disponible sur : <http://books.google.com.ua>
34. Shapira Ch. Les stéréotypes en français : proverbes et autres formules / Ch. Shapira. – Éditions Ophrys, 1999. – 172 p.
35. Misri G. Le figement linguistique en français contemporain / Georges Misri; thèse de doctorat. – P. : Université René Descartes, 1987. – 204 p.
36. Виноградов В.В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке / В.В. Виноградов [Электронный ресурс] // *Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография*. – М., 1977. – С. 140–161. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/linguistics2/vinogradov-77d.htm>
37. Wray A. Formulaic Language and the Lexicon / Alison Wray. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 332 p.
38. Greciano G. Signification et dénotation en allemand. La sémantique des expressions idiomatiques / G. Greciano. – Paris : Klincksieck, 1983. – 469 p.
39. Schippan T. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / T. Schippan. – Tübingen: Niemeter, 1992. – 307 s.
40. Moon R. Fixed expressions and idioms in English : a corpus-based approach / Rosamund Moon. – Oxford: Clarendon Press, 1998. – 313 p.

Гладкая В. А. Основные семантические факторы некомпозиционности ФЕ французского языка

Аннотация. В статье детально проанализированы основные семантические факторы (семантическая непрозрачность, семантическое переосмысление, неререферентность, отклонение от семантической логики, лексикализация, конвенциональность), которые играют важную роль в формировании некомпозиционности французских ФЕ.

Ключевые слова: фразеологическая единица, некомпозиционность, семантическая непрозрачность, неререферентность, семантическое переосмысление, конвенциональность, лексикализация.

Gladka V. Semantic Key Factors of Non-Compositionality of French Phraseological Units

Summary. The article analyzes in detail the main semantic factors (semantic opacity, semantic reinterpretation, non-reference, semantic deviation from semantic logic, lexicalization, conventionality), which play an important role in formation of the non-compositionality of the French phraseological units.

Key words: phraseological unit, non-compositionality, semantic opacity, non-reference, semantic reinterpretation, conventionality, lexicalization.